



## MIS ON EUROOPA NÕUKOGU ?

1949. aastal asutatud Euroopa Nõukogu on poliitiline organisatsioon, mille eesmärgiks on edendada demokraatiat, inimõigusi ja õigusriiki kõikjal Euroopas. Euroopa Nõukogu peakorter asub Prantsusmaal Strasbourgis ja nõukogu 47 liikmesriiki katavad peaaegu kogu Euroopa mandri.

## EUROOPA NÕUKOGU LIIKMESRIIGID

Albaania, Andorra, Armeenia, Aserbaidžaan, Austria, Belgia, Bosnia-Hertsegoviina, Bulgaaria, Eesti, „endine Jugoslaavia Vabariik Makedoonia“, Gruusia, Hispaania, Horvaatia, Iirimaa, Island, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Liechtenstein, Luksemburg, Läti, Madalmaad, Malta, Moldova, Monaco, Montenegro, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, San Marino, Serbia, Slovaki Vabariik, Sloveenia, Soome, Šveits, Taani, Tšehhi Vabariik, Türgi, Ukraina, Ungari, Vene Föderatsioon, Ühendkuningriik.

Koostanud Euroopa Nõukogu teabevahetuse direktoraat  
Toimetanud suhtekorraldusosakond koostöös välissuhete direktoraadiga  
Kujundus ja küljendus: dokumentide ja trükiste koostamise osakond (DPDP),

Euroopa Nõukogu, oktoober 2008

Estonian version



„Euroopa Palee“ nõupidamisruum



Parlamentaarne Assamblee istung

## MINISTRITE KOMITEE

### Euroopa Nõukogu põhiväärtuste kaitsja

Ministrite Komitee on Euroopa Nõukogu otsuseid langetav organ, mis koosneb 47 liikmesriigi välisministritest või nende alalistest diplomaatilistest esindajatest Strasbourgis. Ministrite Komitee otsustab Euroopa Nõukogu poliitika üle ning kinnitab nõukogu tegevuskava ja eelarve. Komitee otsustab, milliseid meetmeid tuleb Parlamentaarse Assamblee ja Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Kongressi soovitude põhjal võtta.

## PARLAMENTAARNE ASSAMBLEE

### Poliitiline liikumapanev jõud

Parlamentaarne Assamblee on Euroopa Nõukogu poliitiline liikumapanev jõud. Selle 636 liiget või asendusliiget 47 liikmesriigi parlamentidest arutlevad vastuvõtmiseks esitatud tekstide üle. Need tekstid või soovitused on olulised suunised Ministrite Komiteele, riikide valitsustele ja parlamentidele. Assamblee on pannud aluse paljudele rahvusvahelistele lepingutele, aidates nii luua üleeuroopalist õigussüsteemi.



*Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste  
Kongressi istung*



*„Euroopa Palee“ vestibüül*

## KOHALIKE JA REGIONAALSETE OMAVALITSUSTE KONGRESS

### Esmatasandi demokraatia valvekoer

Kongress on liikumapanevaks jõuks võimu üleandmisel valitsuse kohalikele ja piirkondlikele tasanditele. Kongress koosneb Euroopa Nõukogu 47 liikmesriigi kohalike ja regionaalsete omavalitsuste valitud esindajatest. See jälgib kohaliku ja regionaalse demokraatia arengut, ergutab poliitilist dialoogi riikide valitsuste ja territoriaalüksuste vahel ning toetab regionaalset ja kohalikku piiriülest koostööd.

## RAHVUSVAHELISTE VALITSUSVÄLISTE ORGANISATSIOONIDE (RVVOD) KONVERENTS

### Side kodanikuühiskonnaga

Konverents hõlmab umbes 400 rahvusvahelist valitsusvälist organisatsiooni. See tagab olulise ühenduslüli poliitikute ja avalikkuse vahel ning toob nõukogusse kodanikuühiskonna häälde. Nõukogu tööle aitavad oluliselt kaasa RVVODE asjatundlikkus ja nende sidemed Euroopa kodanikega.



*Inimõiguste hoone Strasbourgis*



*„Euroopa Palee“ ja Mariano González Beltráni skulptuur „Inimõigused“*

## EUROOPA INIMÕIGUSTE KOHUS

### Põhivabaduste kaitsja

Strasbourgis asuv Euroopa Inimõiguste Kohus on alaline kohus, mis vastutab Euroopa inimõiguste konventsiooni täitmise järelevalve eest. Kohtu ülesandeks on tagada 47 Euroopa Nõukogu liikmesriigi allkirjastatud konventsiooniga kaitstud õiguste austamine. Kohtusse kuulub nii palju kohtunikke kui on lepinguosalisi riike.

## INIMÕIGUSTE VOLINIK

### Inimõigustel põhinevate demokraatlike kultuuride edendamine

Voliniku institutsioon on sõltumatu ja ta vastutab inimõiguste õpetamise ja tundmise ning nende austamise edendamise eest liikmesriikides, aga ka Euroopa Nõukogu dokumentide täieliku ja tegeliku täitmise tagamise eest. Volinikul on eeskätt ennetav roll, ta täidab erinevaid ülesandeid Euroopa Inimõiguste Kohtus ja muudes lepingupõhistes organisatsioonides. Volinikul ei ole täidesaatvat võimu.



„Euroopa Pääle“ sissepääs



„Agora“ hoone



## PEASEKRETÄR

### Organisatsiooni juhtimine ja korraldamine

Peasekretäri valib Parlamentaarne Assamblee viieks aastaks ja ta vastutab Euroopa Nõukogu töökava ja eelarve strateegilise planeerimise ja suunamise eest ning korraldab organisatsiooni igapäevast juhtimist.


## EUROOPA SÜMBOLID

Euroopa lipp – 12 tähte ringis sinisel taustal – tähistab Euroopa rahvaste liitu. (Tähtede arv ei muutu, kaksteist on täiuslikkuse sümbol). Lipu võttis 1955. aastal Parlamentaarse Assamblee soovitusel kasutusele Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee. 1986. a maikuust on Euroopa lipp ka Euroopa Liidu ametlik sümbol.

1972. aastal võttis Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee vastu Euroopa hümn: Beethoveni Üheksanda sümfoonia eelmängu „Ood rõõmule“ Herbert von Karajani seades. 1985. aastal kinnitasid Eli riigipead ja valitsusjuhid selle Euroopa Liidu ametlikuks hümniks. Selle eesmärk ei ole asendada liikmesriikide riigihümne, vaid pigem tähistada riikide jagatavaid väärtusi ja nende ühtsust mitmekesisuses.

# EUROOPA NÕUKOGU 47 LIIKMESRIIKI

## Millistesse rahvusvahelistesse organisatsioonidesse nad veel kuuluvad?

LIIKMESRIIGID	EU	OSCE	UN	LIIKMESRIIGID	EU	OSCE	UN
 Albaania		★	★	 Malta	★	★	★
 Andorra		★	★	 Moldova		★	★
 Armeenia		★	★	 Monaco		★	★
 Azerbaidžaan		★	★	 Montenegro		★	★
 Austria	★	★	★	 Norra		★	★
 Belgia	★	★	★	 Poola	★	★	★
 Bosnia ja Hertsegoviina		★	★	 Portugal	★	★	★
 Bulgaria	★	★	★	 Prantsusmaa	★	★	★
 Eesti	★	★	★	 Rootsi	★	★	★
 Makedoonia		★	★	 Rumeenia	★	★	★
 Gruusia		★	★	 Saksamaa	★	★	★
 Hispaania	★	★	★	 San Marino		★	★
 Horvaatia		★	★	 Serbia		★	★
 Iirimaa	★	★	★	 Slovaki Vabariik	★	★	★
 Island		★	★	 Sloveenia	★	★	★
 Itaalia	★	★	★	 Soome	★	★	★
 Kreeka	★	★	★	 Šveits		★	★
 Küpros	★	★	★	 Taani	★	★	★
 Leedu	★	★	★	 Tšehhi Vabariik	★	★	★
 Liechtenstein		★	★	 Türgi		★	★
 Luxembourg	★	★	★	 Ukraina		★	★
 Läti	★	★	★	 Ungari	★	★	★
 Madalmaad	★	★	★	 Venemaa		★	★
				 Ühendkuningriik	★	★	★

\* Nimekirjas on ainult riigid, kes on ka Euroopa Nõukogu liikmed. Kõik Euroopa Liidu liikmed olid algselt Euroopa Nõukogu liikmed.

Selle lehekülje koostamise ja toimetamise eest vastutab Euroopa Nõukogu teabevahetuse direktoraat, Strasbourg. [www.coe.int](http://www.coe.int)  
 Cysis Impriimeur, Obenrai – 281487.

# EUROOPA NÕUKOGU VÄLISSUHTED

[www.coe.int](http://www.coe.int)



„Euroopa Palee“ Strasbourgis

Suhetes teiste rahvusvaheliste organisatsioonide ja institutsioonidega, eriti Euroopa Liidu, OSCE ja ÜROga, jälgib Euroopa Nõukogu, et tema tegevus oleks kooskõlas ühise eesmärgiga rajada demokraatlik ja turvaline Euroopa.

Nimetatud suhteid suunavad hetkel 2005. a mais Varssavis toimunud riigipeade ja valitsusjuhtide kolmandal tippkohtumisel vastuvõetud otsused. Varssavi deklaratsioon ja tegevuskava kinnitavad Euroopa Nõukogu põhieesmärke, määratledes nõukogu rolli Euroopa areenil. Riigipead ja valitsusjuhid kinnitasid oma kindlat otsust „tagada Euroopa Nõukogu ja teiste demokraatliku ja turvalise Euroopa ülesehitamises osalevate organisatsioonide vastastikune täiendus“, keskendudes selgelt suhetele Euroopa Liidu, OSCE ja ÜROga.

## Euroopa Nõukogu välissuhted hõlmavad suhteid:

- teiste rahvusvaheliste organisatsioonide ja institutsioonidega, eriti Euroopa Liidu (EL), Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooniga (ÜRO);
- kolmandate riikidega (riikidega, kellel ei ole mingit võimalust kandideerida Euroopa Nõukogu liikmeks).



# EUROOPA NÕUKOGU SUHTED EUROOPA LIIDUGA

[www.europa.eu](http://www.europa.eu)

*Euroopa Nõukogul ja Euroopa Liidul on pikaajalised koostöötraditsioonid, mis tuginevad jagatud väärtustele: inimõigustele, demokraatiale ja õigusriigile. Kumbki saab kasu teise tugevustest ja suhtelistest eelistest, pädevusest ja asjatundlikkusest, vältides samas tarbetut dubleerimist.*



*Euroopa Parlamendi hoone Strasbourgis*

2007. a maist annab vastastikuse mõistmise memorandum sellele koostööle uue raamistiku. See kinnitab Euroopa Nõukogu rolli inimõiguste, õigusriigi ja demokraatia võrdkujuna Euroopas, sätestab vajaduse ühtsuse järele kahe organisatsiooni õigusnormide vahel inimõiguste ja põhivabaduste valdkonnas ning julgustab Euroopa Nõukogu ja Euroopa Liitu tegema tulevikus veelgi tihedamat koostööd.

Enam kui 15 aastat on Euroopa Nõukogu ja Euroopa Liit ellu viinud arvukalt ühisprojekte inimõiguste ja õigusriigi austamise edendamiseks ning hariduse, noorteprobleemide ja sotsiaalküsimuste käsitlemiseks Euroopas, eraldusjooni tõmbamata.





*Nii Euroopa Nõukogu kui ka Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) eesmärgiks on omal moel stabiilsuse ja turvalisuse edendamine Euroopas, tuginedes demokraatiale, õigusriigile ja inimõiguste austamisele.*

Kahe organisatsiooni vaheline koostöö on jätkuvalt tulemustele orienteeritud ning korrapäraselt toimuvad kõrgetasemelised kohtumised ja nõupidamised. Näiteks teeb OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (ODIHR) tihedat koostööd Euroopa Nõukogu erinevate organitega, nagu Parlamentaarse Assamblee ja Veneetsia komisjoniga (demokraatia saavutamise õiguskomisjon). See koostöö hõlmab selliseid valdkondi nagu terrorism, mittediskrimineerimine ja valimiste vaatlemine.

Mõlemad organisatsioonid edendavad inimõigusi, demokraatiat ja õigusriiki, sest need on poliitilise stabiilsuse, hea valitsemistava, majandusliku arengu ja sotsiaalselt jätkusuutlike ühiskondade oluliseks koostisosaks.

Hetkel keskendub Euroopa Nõukogu ja OSCE vaheline koostöö peamiselt neljale valdkonnale: terrorismivastane võitlus, rahvusvähemuste kaitsmine, võitlus inimkaubanduse vastu ning sallivuse ja mittediskrimineerimisega seonduvad küsimused.

*Ametlikud suhted Euroopa Nõukogu ja ÜRO vahel said alguse 1951. aastal. 1989. aasta oktoobris anti Euroopa Nõukogule vaatlejastaatus Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) Peaassamblees. ÜRO piirkondliku partnerina osaleb Euroopa Nõukogu regulaarselt peamiste ÜRO allasutuste töös.*



ÜRO hoone New Yorgis

Koostöö on hästi välja kujunenud järgmistes valdkondades: inimõiguste kaitse, võitlus rassismi, diskrimineerimise, ksenofoobia ja sallimatuse vastu, vähemuste kaitse, piinamise tõkestamine, võitlus inimkaubanduse ja naistevastase vägivalga vastu, laste õiguste kaitse ja edendamine ning kultuuridevaheline dialoog.

Euroopa Nõukogu teeb ka tulevikus tihedad koostööd ÜRO Lastefondi ja teiste ÜRO asutustega, nende seas ÜRO Pagulaste Ülemkomissari ja Inimõiguste Ülemkomissari, ÜRO Humanitaarasjade Koordineerimise Ameti, ÜRO Arenguprogrammi, ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni ja ÜRO Inimõiguste Nõukoguga. Ühisprogrammid töötatakse välja Tsivilisatsioonide Liidu algatusel.

# EUROOPA NÕUKOGU SUHTED TEISTE RAHVUSVAHELISTE ORGANISATSIOONIDE JA KOLMANDATE RIIKIDEGA



*Lisaks erilistele suhetele ELi, OSCE ja ÜROga suhtleb Euroopa Nõukogu regulaarselt veel enam kui 30 rahvusvahelise organisatsiooniga kogu maailmas, nende seas pea kõigi Euroopa suuremate piirkondlike rühmitistega. Suhtlemine nende piirkondlike ja allpiirkondlike organisatsiooniga on ka tõhus viis kolmandate riikideni jõudmiseks ning demokraatiat, inimõigusi ja õigusriiki käsitlevate Euroopa Nõukogu põhiväärtuste edendamiseks.*

Viiel riigil - Kanadal, Vatikanil, Jaapanil, Mehhikol ja Ameerika Ühendriikidel on Euroopa Nõukogu juures vaatlējastaatus. Praktilised ja pragmaatilised suhted kolmandate riikidega kõigil mandritel võimaldavad Euroopa Nõukogul avardada oma tegevust ja ülemaailmset ulatust. Enam kui 45 kolmandat riiki on Euroopa Nõukogu lepingute osapooled või liikmed, vaatlejad või osalised osakokkulepetes, nagu Veneetsia komisjon või Põhja-Lõuna Keskus, mis keskendub Vahemere piirkonnale. Euroopa Nõukogu juriidiliste dokumentide koostamisel osalevad üha enam asjahuvilised kolmandad riigid.





# Euroopa Nõukogu rahvusvahelisel areenil

